

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Io. Baptistæ Portæ Neapolitani Magiæ Naturalis Libri
Viginti**

Della Porta, Giambattista

Frankfurt, 1607

De speculo theatri. Cap. III.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70772)

pede speculum magnum vnum, æquè sibi è regione aduersans, & æquè ab angulo distans, prosternatur eorum alterum, iaceatque, quorum medio locetur spectator è terra eleuatus aliquantulū, vt facilius calcanei formam accedendo, & recedendo cernat, illico enim cernes, si in recta linea te constitues angulum illum secante, sitque horizonti æquidistans. Sic imaginans speculum illud in aliud transuerberat, quod spectat intuior, manus & pedes agitet, & iactet, vt volantes plumigeræ solent: sic videbit suam imaginem in altero volitantem, vt semper moueatur, dummodo è reflexionis loco non facefat, nam vitaretur.

De speculo theatri. CAP. III.

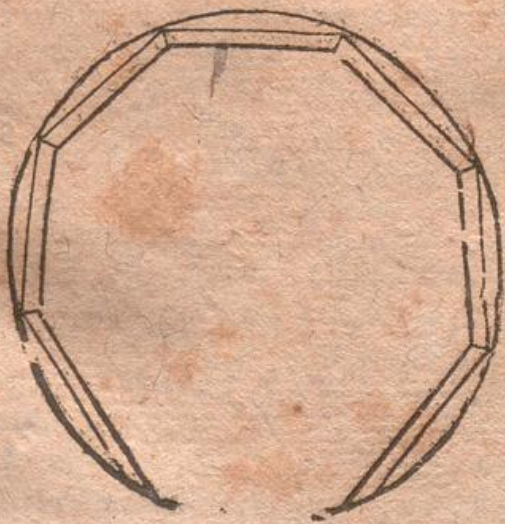
SPECVLVM autem è planis compactum, cui si vnum spectabile demonstrabitur, plura illius rei simula- chra demonstrabit, prudens inuenit vetustas: vt ex quibusdam Ptolemæi scriptis, quæ circumferuntur, percipitur, demum quod nostra adinuenit ætas adiungemus, longe mirabilius & iucundius. Antiquum ergo *Speculum componere è planis, in quo vnus rei plures imagines appareant.*

Hic erit modus. Plana tabula, vel loco, quo tale erectum quæris, hemicyclus disponatur, & hunc secundum imaginum numerum æquè diuidas punctis, iis chordas subtendas, & absides abscindantur: inde similis latitudinis parallelogramma erigas plana specula, & altitudinis eiusdem firmiter glutinentur, & accommodentur, ne conuelli possint secundum longitudinem adiuncta, & super planam superficiem erecta. Postremo spectantis oculus circuli locetur centro, vt vniformem ad omnia visum habeat, singulis singulas spectabis facies, & in circulum dispositas, vt in choreis spectatur, vel theatro, ideo ab eis theatricum, vel theatrale dicitur, è centro enim procedentes lineæ perpendiculares omnes sunt super eorum superficiem, in se ipsas reflectuntur, sic oculo imagines reflectunt, deprimens vnumquodque suum, Hæc antiquorum theatra-
lis spe-

his speculi compositio est, sed puerilis, longe iucundio-
rem, & mirabiliorē demonstrabimus, in illo enim non
nisi ex numero speculorum simulachra demonstraban-
tur, in nostro autē ex visibili & speculi reciprocis multi-
plicibus ictibus, longe plures, & fere infinitæ imagines
conspicientur. Hic igitur est modus

Speculum amphitheatrale quomodo construatur.

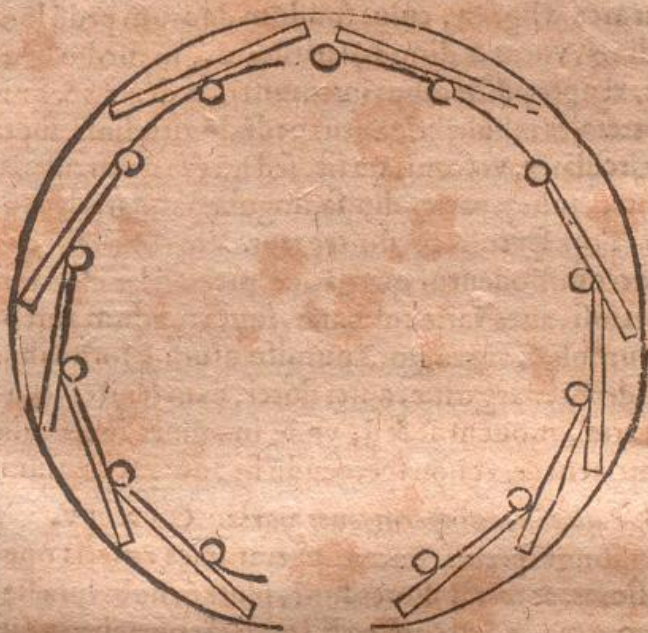
Fiat circulus supra tabulam quæsitæ magnitudinis,
eumque in dispartes partes diuidemus, & loco, in quo
spectabilis res, vel facies opponenda, duas partes inanes
relinquamus, è regione vna partium recta occurrat, su-
per lineas partes determinantes, erigantur specula per-
pendiculariter, nam facies, quæ obiectabitur speculo
in medio constituto, inspectori eandem resiliet, inde in
aliud resiliens, & ex eo in alterum, ex multis reflexio-
nibus infinitæ prope modum facies numerabuntur, &
quo plura erunt specula, plura conspicientur. Si lumen
opponis, infinita lumina cōspicies. Si vero specula, quæ
erigis ex iam descriptis erunt, ex tot varijs, & multipli-
cibus faciebus asininis, suillis, equinis, caninisq; & cro-
ceis, fuscis, rubidis longe mirabilius, & iucundius spe-
ctaculum spectantibus obiectabitur, ex multiplici e-
nim reflexione, & varijs speculorum formis, & colori-
bus, miscella optabilis exorietur.

Sed longè mirabilius & pulchrius nunc construemus, in eo enim non facies aspicientis videbitur, sed mirus, & ordinatus columnarum, stylobatum, & architecturæ ordo, & iucundissimus. Fiat igitur petitiæ quantitatis circulus, sed optimum iudicamus diametrum futurum duorum pedum cum dimidio, orbita in partes æquales diuidatur, vt puta quatuordecim. Puncta diuisionum erunt loca erectarum columnarum, locus inspectoris duas partes occupet, & columna è medio tollatur, terdecim enim erunt columnæ. Sit è regione visus columna, erigantur mox specula super lineas intercapedinum, non exactè, sed inclinata, duo hincinde specula è regione in recta linea locentur, sed alia circa initium suæ coherentis, idq; non aliam ob causam, nisi vt inspectoris facies, non recte collocata, non reflectatur, vt in superiori diximus: vnde specula, non facies, sed columnas, intercolumnia, & ornatus repræsentent. Vnde ex reciproco speculorum iaculatu tot videbuntur columnæ, stylobata, & ornamenta, recto Architecturæ ordine seruato, vt nil iucundius, nil certè admirabilius oculis occurset nostris. Perspectiua sit Dorica & Corinthia, ornata auro, argento, margaritis, gemmis, idolis, picturis, & similibus, vt magnificentior videatur. Ichnographia eiusmodi erit.

Sit HG

Sit H G locus inspicientis, columna è regione occur-
sans, A in speculo AB, vel AC inspectoris facies non vi-
debitur, sed AB in IH reflectitur, IH in B D, sic ex mu-
tuis reflexionibus adeo multiplicantur, vt longissime
intus recedere videantur, adeo perspicue & clare, vt nul-
lus futurus sit inspector, nisi rei cōsciens, quin retro ma-
nus iniiciens, ordines palpare tenet. Si in medio can-
delam statuas, adeo ex resilientibus imaginibus mul-
tiplicari videbitur, vt in cœlo tot sydera non conspicias,
vt non satis admirari queas, ordinem, symmetriam, &
prospectum. Varijs etiam modis hoc amphitheatrum
ereximus, construximusq; , aliosq; ordines ostēdendo,
videlicet duos columnarum ordines, vt alter speculis
adhereat, alter in medio solus erigatur, cum primis for-
nicibus, & varijs ornāmēis colligatus, vt lōge pulcher-
rima perspectiua architecturæ videatur. Eodem fœe
modo arcula cōstruitur, ex pluribus planis speculis cir-
cumtectā, hanc thesaurum vocāt, in fundo, fornicibus,
& parietibus margaritæ, gemmæ, aues, & nummi pen-
debāt, & ex speculorum reflexionibus adeo multiplica-
bantur, vt vere ditissimū thesaurum repræsentaret. Fiat

igitur arcula lignea, cuius fundum duorum pedū longitudo, vnius & dimidij latitudinis, in medio sit aperta, vt apte possit caput inromitti. A dextris & sinistris laterales tabulæ erigantur pedis longitudo, supra semicirculares, vt fornicata sit, sed nō exacte circularis, scilicet in quinque partes diuisa, singulæ palmaris latitudinis. Tota speculis circumtegatur. Vbi coherent specula, accommodentur margaritæ, pretiosi lapides, flores speciosi, aues varie coloratæ, supra fundum aureorum cumuli, & argenteorū numismatum. E fornicibus dependeant margaritæ, aurei flocci, nam leniter commota arca, mouentur & ij, vnde imagines in speculis commouentur, vt non spernendū sit visu spectaculum.

Speculi concaui operationes varia. CAP. IV.

SE D longe speculi concaui operationes cæteris operosiores, & mirabiliores sunt, pluraq; nobis præstabitur commoda. Sed cum eo nil perfecte operaberis, nisi prius punctum inuersionis cognoueris, vt facilius igitur possis

Punctum inuersionis imaginum in concauo speculo cognoscere.

Id agito. Oppone speculum Soli, & vbi radios coire videbis, scito ibi esse punctum inuersionis. Si id minus conspicari vales, crassam ex ore insufflabis exhalationem, nam aperte videbis reflexorum radiorum coincidentiam, vel bullientis aquæ vas suppone. Inuento inuersionis loco, si vis

Omnia maiora videre.

Infra punctum illud caput accommodato, & ingentem conspicies faciem immanis Bacchi, & digitum brachij crassitudine reddet. Tali modo mulieres pilos è supercilijs euellunt, nam digitalis crassitudinis videbuntur. Talia fecit concaua specula Hostius, vt refert Seneca, vt redderent maiorem iusto imaginem, qui quadra fuit libidinis magna, sic specula disponēs, vt dum draucum pateretur, sui admissarij motus omnes aduersus videret, taliq; crassa membri crassitie se ipsum fallens oblectaretur. Poterimus

Speculo